Tiistai 14. tammikuuta 2014

P7_TA(2014)0011

Elintarvikekriisi, petokset elintarvikeketjussa ja niiden valvonta

Euroopan parlamentin päätöslauselma 14. tammikuuta 2014 elintarvikekriisistä, petoksista elintarvikeketjussa ja niiden valvonnasta (2013/2091(INI))

(2016/C 482/04)

Euroopan parlamentti, joka

— panee merkille viisikohtaisen toimintasuunnitelman ([1]), jonka komissio esitteli maaliskuussa 2013 hevosenlihaa naudanlihaksi väittäneen laajan petosverkon paljastumisen jälkeen,

— ottaa huomioon rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritetusta virallisesta valvonnasta 29. huhtikuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 882/2004,

— ottaa huomioon elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä 28. tammikuuta 2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002,

— ottaa huomioon 25. lokakuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1169/2011 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1924/2006 ja (EY) N:o 1925/2006 muuttamisesta sekä komission direktiivin 87/250/ETY, neuvoston direktiivin 90/496/ETY, komission direktiivin 1999/10/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY, komission direktiivien 2002/67/EY ja 2008/5/EY sekä komission asetuksen (EY) N:o 608/2004 kumoamisesta,

— ottaa huomioon ehdotuksen asetukseksi virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä, kasvien lisäysaineistoa ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi (COM(2013)0265),

— ottaa huomioon 11. lokakuuta 2012 annetun Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen ”Eturistiriitojen hallinta tarkastetuissa EU:n virastoissa”,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 48 artiklan,

— ottaa huomioon ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunnan mietinnön sekä sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnan ja maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan lausunnot (A7-0434/2013),

A. toteaa, että Euroopan unionin elintarvikelainsäädännön yleiset periaatteet kieltävät asetuksen (EY) N:o 178/2002 mukaisesti vaarallisten elintarvikkeiden markkinoille saattamisen sekä vilpilliset menettelyt, elintarvikkeiden väärentämisen ja kaikki muut menettelytavat, jotka voivat johtaa kuluttajia harhaan;

B. toteaa, että asetuksessa (EY) N:o 1924/2006 elintarvikkeita koskevista ravitsemus- ja terveysväitteistä ja asetuksessa (EU) N:o 1169/2011 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille edellytetään yksityiskohtaisia säännöksiä, joilla pyritään kieltämään harhaanjohtava mainonta ja harhaanjohtavat merkintätavat;

C. ottaa huomioon, että elintarvikkeiden turvallisuutta ja elintarvikeketjua koskeva voimassaoleva EU:n lainsäädäntökehys on tähän saakka taannut EU:n kuluttajille elintarviketurvallisuuden korkean tason; katsoo, että nykyinen lainsäädäntö on kuitenkin vielä heikko, eikä siihen voi aina luottaa, minkä vuoksi sitä on kehitettävä;

([1]) http://ec.europa.eu/food/food/horsemeat/plan_en.htm.

D. toteaa, että samaan aikaan viimeaikaiset elintarvikepetokset ovat heikentäneet kuluttajien luottamusta elintarvikeketjuun, mikä on vaikuttanut kielteisesti maatalous- ja elintarvikealaan, sillä nämä skandaalit vahingoittavat koko tämän EU:n taloudelle keskeisen alan mainetta; katsoo, että eurooppalaisten maatalouselintarvikkeiden kuluttajien luottamuksen palauttaminen on ratkaisevan tärkeää EU:ssa ja sen rajojen ulkopuolella; korostaa kuitenkin, että suurin osa eurooppalaisista maatalouselintarvikkeista on erittäin laadukkaita ja että niille on näin ollen syytä antaa tunnustusta kansainvälisesti;

E. toteaa, että läpinäkyvyys on tärkeä osa komission ja jäsenvaltioiden elintarvikkeiden turvallisuustarkastuksia koskevaa lähestymistapaa;

F. ottaa huomioon, että maatalous- ja elintarvikeala on yksi EU:n suurimmista talouden aloista, joka työllistää 48 miljoonaa ihmistä ja tuottaa vuosittain 715 miljardia euroa;

G. toteaa, että yksittäisillä elintarvikepetoksilla on kielteisiä vaikutuksia koko maatalous- ja elintarvikealan julkisuuskuvalle;

H. ottaa huomioon, että EU:n elintarvikelainsäädäntö on erittäin yksityiskohtainen elintarviketurvallisuuden kohdalla ja siinä säädetään jäämiä sekä elintarvikkeiden ja rehujen muuta saastumista koskevasta valvonnasta ja testeistä, mutta toteaa, että käytössä ei ole kehystä, jolla voitaisiin puuttua erityisesti elintarvikepetoksiin, ellei oteta lukuun yleistä säännöstä, joka kieltää kuluttajien harhaanjohtamisen;

I. katsoo, että myös nykyisen lainsäädännön täytäntöönpanossa on ongelmia ja että eläimistä peräisin olevien elintarvikkeiden virallisia tarkastuksia on tehostettava elintarvikeketjun kaikissa vaiheissa;

J. panee merkille, että elintarvikepetosten määristä ei ole tilastoja EU:ssa, ja toteaa, että komissio yksilöi elintarvikepetokset uudeksi toimenpidealaksi vasta äskettäin;

K. ottaa huomioon, että viimeaikaisissa petostapauksissa on esimerkiksi markkinoitu hevosenlihaa naudanlihana, fenyylibutatsonilla käsiteltyä hevosen lihaa syötäväksi kelpaavana hevosenlihana, tavallista jauhoa luomujauhona, häkkikanojen munia luomumunina, tiesuolaa ruokasuolana, metanolia on käytetty alkoholijuomissa, dioksiinia sisältäviä rasvoja on käytetty rehun valmistuksessa ja kalalajeja ja kala- ja äyriäistuotteita on merkitty väärin;

L. ottaa huomioon, että elintarvikepetoksia tapahtuu yleensä tilanteissa, joissa mahdollisuudet ja houkutukset elintarvikepetokselle ovat suuret ja kiinnijäämisen ja seuraamusten langettamisen riski on pieni;

M. ottaa huomioon, että elintarvikkeiden tuotantoketju on usein pitkä ja monimutkainen, ja siinä on mukana useita elintarvikealan toimijoita ja muita osapuolia; ottaa huomioon, että kuluttajat tietävät yhä harvemmin, miten heidän elintarvikkeensa on tuotettu, ja että yksittäisillä elintarvikealan toimijoilla ei aina ole yleiskäsitystä koko tuotantoketjusta, eikä niiltä sitä edellytetäkään;

N. katsoo, että eri puolilla Eurooppaa esille tullut laajamittainen petos hevosenlihan käytöstä aterioissa on seurausta hallitsemattomasta maailmanlaajuisesta tuotantojärjestelmästä, mahdollisimman halvasta maatalous- ja elintarviketuotannosta ja puutteellisesta merkintäjärjestelmästä;

O. toteaa, että elintarvikeketjun kauppiaat ja välittäjät eivät aina ole rekisteröityneet eikä heitä ole sertifioitu elintarvikealan toimijoiksi; toteaa, että komissio ja jäsenvaltiot ovat usein epävarmoja rekisteröimättä toimivien kauppiaiden määrästä;

P. ottaa huomioon, että kansalliset toimivaltaiset viranomaiset sulkevat joskus petoksesta tuomittuja elintarvikealan yrityksiä vakavien elintarvikepetosten jälkeen; toteaa, että nämä yritykset rekisteröityvät pian uudelleen muualla ja jatkavat toimintaansa entiseen tapaan; katsoo, että jäsenvaltioiden välinen tietojenvaihto petoksesta tuomituista yrityksistä parantaisi näiden yritysten valvontaa, jotta niitä voitaisiin estää syyllistymästä uudelleen petollisiin toimiin;

Tiistai 14. tammikuuta 2014

Q. ottaa huomioon, että jäsenvaltiot ovat vastuussa EU:n elintarvikelainsäädännön täytäntöönpanosta ja täytäntöönpanon valvonnasta, ja toteaa, että tämän vuoksi täytäntöönpanon valvonta ja seuranta rajoittuvat usein kansalliselle tasolle, minkä vuoksi unionin laajuisen yleiskuvan saaminen on hankalaa tai mahdotonta;

R. ottaa huomioon, että kansalliset viranomaiset keskittyvät tavallisesti tarkastuksissaan elintarvikkeiden turvallisuuteen eivätkä aseta elintarvikepetoksia etusijalle, mikä on usein seurausta valmiuksien ja varojen puutteesta;

S. ottaa huomioon, että joidenkin jäsenvaltioiden toimivaltaisilla viranomaisilla on poliisin erikoisyksikköjä, jotka torjuvat elintarvikepetoksia; panee merkille, että joissakin jäsenvaltioissa valvonta on osittain siirretty yksityisille valvontaelimille; ottaa huomioon, että toisissa jäsenvaltioissa toimivaltaiset viranomaiset huolehtivat valvonnasta yksin;

T. katsoo, että elintarvikkeita ja rehuja koskeva nopea hälytysjärjestelmä (RASFF) on hyödyllinen väline, jonka kautta jäsenvaltiot ja komissio voivat vaihtaa tietoja, kuten äskettäisessä hevosenlihapetoksessa;

U. ottaa huomioon, että elintarvike- ja eläinlääkintätoimisto (FVO) vastaa elintarvikkeiden turvallisuutta ja laatua koskevien unionin vaatimusten noudattamisesta ja että yleensä tarkastuksista ilmoitetaan etukäteen ja niihin valmistaudutaan yhdessä toimivaltaisten viranomaisten kanssa; toteaa, että vuodessa voidaan tehdä vain tietty määrä tarkastuksia, koska FVO:n kapasiteetti on rajallinen; toteaa FVO:n ilmoittaneen, että tällä hetkellä sillä ei ole laite- eikä koulutusresursseja, jotta se voisi keskittyä elintarvikepetoksiin;

V. toteaa, että toimivaltaiset viranomaiset, kuten erityisesti elintarvike- ja eläinlääkintätoimisto, ovat tyystin sivuuttaneet varoitukset, joiden mukaan teurastettujen hevosten määrä kasvaa joissakin EU:n jäsenvaltioissa;

W. toteaa, että Europolin mukaan elintarvikepetosten määrä on lisääntynyt ja se odottaa tämän suuntauksen jatkuvan – samoin kuin sen, että elintarvikkeita koskevissa petostapauksissa on yhä useammin mukana rikollisjärjestöjä;

X. panee merkille, että jäsenvaltiot voivat käyttää Europolin tietojärjestelmää jakaakseen tietoja rajatylittävissä tutkinnoissa; toteaa, että Europol voi ainoastaan avustaa jäsenvaltioita näiden pyynnöstä ja tarjota niiden käyttöön asiantuntemustaan, analyysivälineitä ja tietokantoja; panee merkille, että hevosenlihapetoksen yhteydessä jäsenvaltiot olivat aluksi vastahakoisia yhteistyöhön Europolin kanssa;

Y. ottaa huomioon, että Europol on suorittanut onnistuneesti useita väärennettyjä tai laadultaan ala-arvoisia elintarvikkeita koskeneita OPSON-operaatioita; ottaa huomioon, että Europol toimii näissä operaatioissa yhteistyössä Interpolin, jäsenvaltioiden viranomaisten, EU:n ulkopuolisten valtioiden ja yksityisten kumppaneiden kanssa;

Z. katsoo, että lihan ja lihatuotteiden alkuperämaan tai -sijainnin merkintä ei sinänsä estä petoksia; katsoo, että joissakin tapauksissa elintarvikkeen alkuperä määrittelee osittain sen hinnan;

AA. katsoo, että EU:n suunnittelemien vapaakauppasopimusten päätökseen saattaminen saattaisi heikentää unionin lainsäädäntöä elintarvikevalvonnan alalla;

AB. katsoo, että petokset on pyrittävä sijoittamaan taloudelliseen asiayhteyteen, jolle on ominaista maailmanlaajuinen talouskriisi mutta myös EU:ssa ja sen ulkopuolella tapahtuva sosiaalinen polkumyynti;

AC. katsoo, että keinotteluun liittyvät käytännöt heikentävät laatua, turvallisuutta ja avoimuutta sekä vaikuttavat katteisiin koko alalla;

AD. ottaa huomioon, että jakeluun ja jakelun välikäsiin liittyvät käytännöt horjuttavat tuotantomarkkinoita vähentämällä tuottajien katteita;

Tiistai 14. tammikuuta 2014

Elintarvikepetokset: kohde ja määritelmät

1. pitää valitettavana, että elintarvikepetosten torjunta on suhteellisen uusi aihe unionin asialistalla ja että aikaisemmin aihe ei ole koskaan ollut lainsäädännön tai täytäntöönpanon valvonnan keskeinen tavoite EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla;

2. on huolestunut elintarvikepetosten mahdollisista vaikutuksista kuluttajien luottamukseen, elintarvikkeiden turvallisuuteen, elintarvikeketjun toimintaan ja maataloushintojen vakauteen ja painottaa, että on tärkeää palauttaa nopeasti unionin kuluttajien luottamus;

3. kehottaa tämän vuoksi komissiota osoittamaan elintarvikepetoksille kaiken niiden edellyttämän huomion ja toteuttamaan tarvittavat järjestelyt, jotta elintarvikepetosten ennaltaehkäisy ja torjunta olisivat täysimääräinen osa EU:n politiikkaa;

4. korostaa, että unionissa tapahtuvien elintarvikepetosten laajuudesta, yleisyydestä ja perustekijöistä on saatava lisää tietoa; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita keräämään järjestelmällisesti tietoa petostapauksista ja jakamaan parhaita käytäntöjä elintarvikepetosten osoittamiseksi ja torjumiseksi;

5. panee merkille, että EU:n lainsäädännössä ei nykyisellään ole määritelmää elintarvikepetoksille, ja toteaa, että jäsenvaltiot soveltavat erilaisia menetelmiä niiden määrittämisessä; pitää yhdenmukaista määritelmää olennaisen tärkeänä, jotta voidaan kehittää eurooppalainen lähestymistapa elintarvikepetosten torjuntaan; korostaa, että EU:n tasolla on hyväksyttävä nopeasti yhdenmukainen määritelmä, joka perustuu keskusteluihin jäsenvaltioiden, asianomaisten sidosryhmien ja asiantuntijoiden kanssa ja johon sisältyy sellaisia osatekijöitä kuin elintarvikelainsäädännön noudattamatta jättäminen ja/tai kuluttajien johtaminen harhaan (mukaan lukien tuotetta koskevien tietojen puuttuminen), tahallisuus ja mahdollinen taloudellinen hyöty ja/tai kilpailuetu;

6. korostaa, että EU:n sisämarkkinoiden luonteen takia elintarvikepetokset ylittävät usein jäsenvaltioiden rajat ja uhkaavat kaikkien unionin kansalaisten terveyttä;

7. panee merkille, että viimeaikaisissa tapauksissa on paljastunut monia erilaisia elintarvikepetosten tyyppejä, joista voidaan mainita esimerkiksi tärkeimpien ainesosien korvaaminen halvemmilla tai huonompilaatuisilla vaihtoehdoilla, lihatuotteissa tai kala- ja äyriäistuotteissa käytettyjen eläinlajien merkitseminen väärin, painon merkitseminen väärin, tavanomaisten elintarvikkeiden myyminen luomutuotteina, alkuperämerkintöjen tai eläinten hyvinvointiin liittyvien laatumerkkien perusteeton käyttö, vesiviljeltyjen kalojen merkitseminen luonnonvaraisiksi kaloiksi, alempaan luokkaan kuuluvan kalalajin markkinoiminen ylemmän luokan nimikkeen alla tai halvempien lajien myyminen samanlaisen mutta kalliimman toisen lajin nimellä sekä elintarvikkeiden väärentäminen ja markkinointi niiden viimeisen käyttöpäivän jälkeen;

8. huomauttaa, että petoksia tapahtuu paljon seuraavien elintarvikkeiden kohdalla: oliiviöljy, kala, luomutuotteet, viljat, hunaja, kahvi, tee, mausteet, viini, tietyt hedelmämehut, maito ja liha;

9. on huolissaan siitä, että elintarvikepetosten määrä on kasvussa ja katsoo, että elintarvikepetosten lisääntyminen on suuntaus, joka kertoo elintarvikeketjussa olevista rakenteellisista heikkouksista;

Elintarvikepetoksille suotuisat tekijät

10. panee merkille, että elintarvikepetoksia tapahtuu yleensä siellä, missä mahdollinen taloudellinen hyöty on suuri ja kiinnijäämisen riski pieni; pitää kestämättömänä, että elintarvikepetosten tekeminen EU:ssa on kannattavaa ja että kiinnijäämisen mahdollisuus on suhteellisen pieni;

11. kiinnittää huomiota siihen, että elintarvikeketju on monisyinen ja rajatylittävä, ja yhdistettynä siihen, että tarkastukset, seuraamukset ja täytäntöönpanon valvonta tapahtuvat usein kansallisella tasolla, elintarvikepetosten riskin uskotaan kasvavan; uskoo, että ainesosien ja tuotteiden parempi jäljitettävyys koko elintarvikeketjussa auttaisi torjumaan petoksia;

Tiistai 14. tammikuuta 2014

12. korostaa, että kolmansista maista tuotavien tavaroiden tarkastuksiin ja yhdenmukaisuuteen EU:n elintarvikkeita ja rehuja koskevien vaatimusten kanssa on kiinnitettävä suurta huomiota;

13. kiinnittää huomiota muihin tekijöihin, joiden usein katsotaan myötävaikuttavan elintarvikepetoksiin; toteaa näitä olevan esimerkiksi nykyinen talouskriisi, tarkastusvirastoihin kohdistuvat säästötoimet ja vähittäiskaupan alalta ja muualta tuleva paine tuottaa elintarvikkeita halvemmalla;

Saadut kokemukset ja suositukset

Institutionaaliset järjestelyt

14. panee tyytyväisenä merkille komission päätöksen perustaa elintarvikepetoksia käsittelevä työryhmä ja on tietoinen Europolin ponnisteluista elintarvikepetosten torjumiseksi; kannustaa komissiota harkitsemaan EU:n vertailulaboratorion (EURL) perustamista elintarvikkeiden aitouden varmistamiseksi;

15. suhtautuu myönteisesti komission suunnitelmaan järjestää elintarvikepetoksia käsittelevä konferenssi vuonna 2014 asianomaisten toimijoiden tietoisuuden lisäämiseksi;

16. on vakuuttunut siitä, että ennalta ilmoittamatta suoritettavat riippumattomat tarkastukset ovat välttämättömiä elintarviketurvallisuuden ja merkintävaatimusten tehokasta täytäntöönpanoa varten; katsoo siksi, että ennalta ilmoittamatta suoritettavien tarkastusten olisi oltava tavallinen tarkastusten muoto;

17. kehottaa komissiota laajentamaan elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston (FVO) tarkastuksia niin, että ne kattavat myös elintarvikepetokset; katsoo, että FVO:n ja jäsenvaltioiden olisi tehtävä säännöllisiä, riippumattomia ja pakollisia tarkastuksia myös ennalta ilmoittamatta tahallisten sääntörikkomusten havaitsemiseksi, jotta voidaan varmistaa, että elintarvikkeiden turvallisuutta koskevista korkeimman tason vaatimuksista pidetään kiinni; katsoo, että kuluttajien luottamuksen palauttamiseksi ja säilyttämiseksi on tärkeää noudattaa avointa lähestymistapaa siitä, kuinka virallisia tarkastuksia suoritetaan, ja julkaista elintarvikealan toimijoita koskevien tarkastusten kertomukset ja tulokset;

18. pitää valitettavana, että FVO:n raportit ja tarkastukset ovat rajoitetusti esillä ja käytössä komissiossa ja jäsenvaltioissa; kehottaa komissiota seuraamaan aktiivisemmin FVO:n raportteja ja suosituksia;

19. kehottaa budjettivallan käyttäjää lisäämään FVO:n sekä elintarvikepetoksia käsittelevän komission työryhmän valmiuksia ja resursseja;

20. on huolestunut näiden keskeisten valvontatehtävien edellyttämän rahoituksen vähentämisestä EU:ssa;

21. kehottaa jäsenvaltioita ja Euroopan alueita asettamaan valvontaviranomaisten käyttöön riittävästi taloudellisia, teknisiä ja henkilöstöresursseja;

22. korostaa, että tehokkaita valvontatoimia ja tarkastuksia olisi suoritettava siten, että ei aiheuteta tarpeetonta hallinnollista rasitetta pk-yrityksille;

23. ehdottaa, että FVO:ta olisi kuultava vuosittain ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunnassa, jotta voitaisiin keskustella tehdyistä ja tulevista tarkastuksista, ennen kuin FVO hyväksyy seuraavan vuoden työohjelmansa;

24. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että FVO:n esille nostamiin asioihin reagoidaan ja puututaan asianmukaisesti;

25. huomauttaa, että FVO:n työohjelman tarkastuksia ja painopistealueita koskeviin prosesseihin tehtävät muutokset eivät saa muuttaa oikeudellista prosessia FVO:n työohjelmien hyväksymiseksi;

26. vaatii komissiota ja jäsenvaltioita ryhtymään FVO:n tarkastusten tulosten perusteella toimenpiteisiin EU:hun vientiä varten teurastettaviksi tarkoitettujen eläinten lääketieteellisen hoidon asiakirjojen väärentämisen osalta ja kieltämään sellaisten kolmansista maista peräisin olevien lihatuotteiden ja muiden eläinperäisten tuotteiden tuonnin EU:n markkinoille, joiden ei voida taata noudattavan EU:n elintarvikkeiden turvallisuusvaatimuksia;

27. panee merkille, että lainkäyttövaltaan liittyvien kysymysten vuoksi jäsenvaltioilla on usein suuri työ ryhtyä syytetoimiin sellaisia petoksia tekeviä elintarvikealan toimijoita vastaan, joiden toiminta on rajatylittävää; pitää valitettavana, että jäsenvaltiot eivät tee järjestelmällisesti yhteistyötä Europolin kanssa rajatylittävissä elintarvikepetostapauksissa, vaan valitsevat kahdenvälisen yhteistyön;

28. on tietoinen siitä merkityksestä, joka ilmiantajilla on vilpillisten menettelyjen paljastamisessa elintarvikealalla; kehottaa jäsenvaltioita luomaan edellytykset sille, että ilmiantajat voivat ilmoittaa vilpillisistä käytännöistä turvallisesti ja nimettömästi;

29. katsoo, että kansallisten toimivaltaisten viranomaisten olisi ilmoitettava kansalaisille mahdollisuuksien mukaan ja riittävällä tavalla tuotteiden takaisinvedoista ja muista toimivaltaisten viranomaisten elintarvikepetosten yhteydessä suorittamista toimenpiteistä;

Lainsäädäntökehys

30. katsoo, että virallisissa tarkastuksissa olisi keskityttävä paitsi elintarvikkeiden turvallisuutta koskeviin kysymyksiin myös petosten sekä kuluttajien harhaanjohtamista koskevan riskin ennaltaehkäisyyn; panee tyytyväisenä merkille virallisten tarkastusten uudelleentarkastelua koskevan komission ehdotuksen, jossa esitetään ylimääräisiä tarkastuksia, jos toimivaltaisilla viranomaisilla on syytä epäillä jotakin toimijaa elintarvikepetoksesta;

31. panee merkille, että joissakin jäsenvaltioissa valvonta on osittain siirretty yksityisille valvontaelimille; korostaa, että jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten olisi aina ohjattava valvontajärjestelmiä ja tarkistettava ja käytävä tarkoin läpi kaikki yksityiset valvontajärjestelmät varmistaakseen, että ne täyttävät kansalliset ja kansainväliset vähimmäisvaatimukset, jotta tulokset ovat julkisten virastojen saatavilla;

32. suhtautuu kielteisesti kaikkiin suunnitelmiin tarkastustehtävien siirtämiseksi julkisviranomaisilta taloudellisille toimijoille;

33. katsoo, että kauppiaiden roolia olisi selvennettävä ja yritysten väliseen kauppaan sovellettavaa lainsäädäntökehystä tarkennettava;

34. uskoo, että kaikkien kaupallisten toimijoiden, jotka jalostavat, myyvät tai varastoivat elintarvikeketjuun sisältyviä raaka-aineita, elintarvikkeiden ainesosia tai elintarvikkeita, myös kauppiaiden ja kylmävarastojen omistajien, olisi rekisteröidyttävä elintarvikealan toimijoiksi ja heidän olisi kuuluttava valvonnan piiriin;

35. katsoo, että elintarvikealan toimijoiden olisi voitava kertoa, mistä elintarvikkeet tai niiden valmistamisessa käytetyt ainesosat ovat peräisin, mikä tarkoittaa, että kaikilla tuotantoketjuun osallistuvilla elintarvikealan toimijoilla on oma vastuunsa lopputuotteesta;

36. on tietoinen yritysten välillä ja yritysten ja kuluttajien kesken sovellettavien selkeiden ja avointen merkintöjen tärkeydestä ja kehottaa komissiota tarkistamaan EU:n elintarvikelainsäädäntöä tällä alalla, jotta voidaan pienentää elintarvikepetosten riskiä;

37. kehottaa lisäämään tietoisuutta yritysten välisistä ja yritysten ja kuluttajien kesken sovellettavista pakasteiden merkinnöistä ja tehostamaan niiden valvontaa; kehottaa komissiota esittelemään liha- ja kalatuotteiden pakollisia merkintöjä koskevan ehdotuksen, jossa ilmoitetaan, onko tuotteet pakastettu, kuinka monta kertaa pakastaminen on tapahtunut ja kuinka kauan aikaa;

38. katsoo, että vaikka alkuperämerkintä ei sinänsä ole väline elintarvikepetosten torjumiseksi, alkuperämaan merkitseminen auttaa varmistamaan paremman jäljitettävyyden koko elintarvikeketjussa, vakaammat lihantuottajien ja -jalostajien väliset suhteet, huolellisuuden lisäämisen elintarvikealan toimijoiden valitessa tavarantoimittajiaan ja tuotteitaan sekä luotettavammat tiedot kuluttajille, mikä palauttaa kuluttajien luottamuksen;

39. palauttaa mieliin, että asetuksessa (EU) N:o 1169/2011 säädetään, että komissio hyväksyy joulukuuhun 2013 mennessä täytäntöönpanosäädökset alkuperämaan pakollisesta merkitsemisestä, sian-, lampaan-, vuohen- ja siipikarjanlihan merkitsemisestä sekä vapaaehtoisesta merkitsemisestä vaikutustenarvioinnin jälkeen;

Tiistai 14. tammikuuta 2014

40. kehottaa komissiota etenemään nopeasti näiden tuoreen sian-, lampaan-, vuohen- ja siipikarjanlihan merkitsemistä koskevien täytäntöönpanosäädösten kanssa ja ottamaan mallia niistä säännöistä, joita jo nyt sovelletaan jalostamattomaan naudan- ja vasikanlihaan, ja antamaan kuluttajille siten tietoa eläinten syntymä-, kasvatus- ja teurastuspaikoista ottaen huomioon nykyiset kansalliset ja alueelliset järjestelmät lihan alkuperän merkitsemiseksi;

41. palauttaa lisäksi mieliin kehottaneensa aikaisemmin merkitsemään jalostetuissa elintarvikkeissa käytetyn lihan alkuperän ja muistuttaa, että komissio laatii parhaillaan kertomusta, joka koskee ainesosana käytettävän lihan pakollisia alkuperämerkintöjä; kehottaa komissiota esittelemään nopeasti kertomuksensa ja sen jälkeen lainsäädäntöehdotuksensa, joiden nojalla jalostetuissa elintarvikkeissa käytetyn lihan alkuperämerkinnät ovat pakollisia, ja ottamaan huomioon vaikutustenarvioinnit ja välttämään liian suuria kustannuksia ja hallinnollisia rasitteita;

42. kehottaa parantamaan kalaa sisältävien jalostettujen tuotteiden merkintöjä erityisesti kalan alkuperän ja kalastusmenetelmien kohdalla;

43. kehottaa komissiota yhdessä sidosryhmien ja jäsenvaltioiden kanssa jouduttamaan toimiaan selvittääkseen elintarvikeketjun sähköisten varmennusjärjestelmien mahdollisuutta ja tarvetta, sillä nämä voisivat vähentää petosten todennäköisyyttä siitä, mihin paperimuotoisilla varmenteilla on päästy;

44. pyytää komissiota perustamaan keskitetyn EU:n rekisterin hevosten passeille, jotta voidaan estää passien väärennettyjen jäljennösten myöntäminen;

45. on huolestunut siitä, että EU:ssa ei ole olemassa kloonatuista eläimistä peräisin olevaa lihaa koskevaa sääntelykehystä;

46. kehottaa komissiota kehittämään kloonatuista eläimistä peräisin olevan lihan jäljitettävyyteen ja tunnistamiseen liittyvän menetelmän, esimerkiksi siten, että otetaan käyttöön kloonattujen eläimien kansainvälinen geneettinen tietokanta;

Yritysten vastuu

47. pitää tärkeänä, että elintarvikealan virallisen tarkastusjärjestelmän lisäksi – siis ei sen asemesta – kyseinen ala itse kehittää ennakoivasti ja käyttää yksityisiä petostentorjuntaohjelmia, esimerkiksi tuotteen koskemattomuutta koskevia tarkastuksia, omavalvontaa, analysointia, tuotteiden jäljittämistä koskevia suunnitelmia, tarkastuksia ja sertifiointia, ja panee tyytyväisenä merkille nykyiset aloitteet, esimerkiksi maailmanlaajuisen elintarvikkeiden turvallisuutta koskevan aloitteen (GFSI) ja Michiganin valtiollisen yliopiston elintarvikepetoksia koskevan aloitteen;

48. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita harkitsemaan, voitaisiinko elintarvikealan toimijoille asettaa lakisääteinen velvoite raportoida toimivaltaisille viranomaisille elintarvikepetoksista;

49. on sitä mieltä, että vähittäiskaupalla on erityinen vastuu varmistaa elintarvikkeiden koskemattomuus ja vaatia tavarantoimittajiltaan turvallista ja varmaa toimitusketjua; katsoo, että on vähittäiskauppiaiden vastuulla tarkistaa, että merkintäsääntöjä noudatetaan vähintään muodollisesti; pitää valitettavana, että vähittäiskauppiaat ja muut elintarvikealan toimijat painostavat alkutuottajia tuottamaan aina vain halvemmalla, usein elintarvikkeiden tai ainesosien laadun kustannuksella;

50. panee merkille, että liiketoiminnan harjoittajat eivät nykyisin aina tiedä, mistä heidän käyttämänsä ainesosat ovat peräisin; katsoo tältä osin, että lyhyillä (paikallisilla ja alueellisilla) toimitusketjuilla voidaan lisätä avoimuutta ja korvata pitkät ja monimutkaiset toimitusketjut, joilla oli merkittävä osuus elintarvikepetoskriisissä;

51. kehottaa komissiota esittämään maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatujärjestelmistä annetun asetuksen (EU) N:o 1151/2012 mukaisesti lainsäädäntöehdotuksia paikallistuotantoa ja suoramyyntiä koskevan merkintäjärjestelmän perustamisesta, jotta autetaan kyseisten markkinoiden kehittymistä ja viljelijöitä saamaan lisäarvoa tuotteilleen;

Täytäntöönpanon valvonta ja seuranta

52. kehottaa komissiota kieltämään elintarviketietojen antamisesta kuluttajille annetun asetuksen (EU) N:o 1169/2011 7 ja 17 artiklan nojalla sellaisten tuotteiden markkinoinnin, joita pidetään edelleen markkinoilla tahallisesti väärällä tai harhaanjohtavalla nimellä, sillä myös tämä on yksi elintarvikepetoksen muoto;

53. on vakuuttunut siitä, että toimivaltaisten viranomaisten on muutettava asennettaan ja siirryttävä hallinnollisesta ja eläinlääketieteellisestä lähestymistavasta poliisilähtöiseksi, ja katsoo, että lähestymistapa voisi perustua kokemuksiin, joita Tanskassa on saatu elintarvikehallinnon valmiusjoukoista ja Italiassa karabinieereista ja veropoliisista; korostaa, että edellytyksenä kyseiselle menettelytavalle on, että määriteltyjen tuomioistuimien palvelukseen otetaan tuomareita, joilla on elintarvikelainsäädännön asiantuntemusta;

54. korostaa, että valvonnan toteuttamisen olisi oltava riskiperusteista ja sen yhteydessä kaikista toimitusketjuista ja elintarvikkeista olisi laadittava riskiprofiili ja petosalttiutta koskeva arviointi meneillään olevien akateemisten tutkimusten perusteella, joissa yhdistyy tietämys elintarvikkeiden aitoudesta ja kriminologiasta, mukaan lukien Amsterdamin VU-yliopiston ja Wageningenin yliopiston tekemät tutkimukset;

55. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita edistämään edelleen EU:n ja kansallisen tason tutkimus- ja kehittämisohjelmia elintarvikepetosten havaitsemisessa käytettävien teknologioiden ja menetelmien kuten anturitekniikoiden, tietojen analysoinnin ja tuotteiden sormenjäljellä varustamisen kehittämistä ja täytäntöönpanoa varten sekä testien kaupallisen saatavuuden varmistamiseksi lyhyellä aikavälillä; panee merkille nykyiset elintarvikkeiden koskemattomuutta ja aitoutta koskevat EU:n tutkimushankkeet, kuten TRACE- ja AuthenticFood-hankkeet.

56. kehottaa FVO:ta ja kansallisia viranomaisia tekemään tarkastustensa osana niin sanottuja massatasetarkastuksia, joilla seurataan panos-, tuotanto- ja jätevirtoja;

57. kehottaa parantamaan koordinointia ja viestintää niiden kansallisten viranomaisten välillä, joiden tehtävänä on tutkia elintarvikepetoksia, jotta edistetään jäsenvaltioissa toteutettuja toimia ongelman torjumiseksi; kehottaa komissiota ottamaan kiireesti käyttöön sähköisen järjestelmän, joka perustuu komission ehdottamaan elintarvikkeita ja rehuja koskevaan nopeaan hälytysjärjestelmään (RASFF) ja joka mahdollistaa yksityisten valvontaelinten, jäsenvaltioiden ja komission välisen nopean tiedonvaihdon elintarvikkeita koskevissa petostapauksissa; kehottaa julkaisemaan vuosittain raportteja paljastuneista elintarvikepetoksista RASFF:n raporttien tavoin;

58. kehottaa perustamaan elintarvikealan petostentorjuntaverkon, jolla vahvistettaisiin koordinointia EU:n eri elinten (Europol, Eurojust, FVO) välillä elintarvikepetosten ehkäisemisen ja havaitsemisen parantamiseksi;

59. ehdottaa, että otetaan käyttöön DNA-testit vakiomenettelynä lajien määrittelemiselle pistokokeena erityisesti liha- ja kalatuotteiden osalta, ja kehottaa perustamaan tätä tarkoitusta varten keskitetyn DNA-tietokannan;

60. kehottaa komissiota ratkaisemaan kolmansista maista tuotavien elintarvikkeiden turvallisuuteen ja jäljitettävyyttä koskeviin määräyksiin liittyvät nykyiset porsaanreiät, koska näihin elintarvikkeisiin liittyy suurempi elintarvikepetosten riski;

61. edellyttää, että EU:n neuvotellessa vapaakauppasopimuksista ei muuteta unionin lainsäädäntöä elintarvikkeiden saatavuuden ja turvallisuuden alalla eikä vähennetä mainitun lainsäädännön valvontakapasiteettia;

62. katsoo, että tarkastusten tulokset olisi julkaistava siten, että ne ovat kuluttajien helposti saatavilla ja ymmärrettävissä esimerkiksi luokitusten muodossa; on vakuuttunut siitä, että tämä auttaisi kuluttajia päätöksenteossa ja tarjoaisi myös elintarvikealan toimijoille kannustimia toimia hyvin;

Tiistai 14. tammikuuta 2014

Seuraamukset

63. panee tyytyväisenä merkille komission ehdotuksen tiukentaa seuraamuksia, jotta voidaan ainakin kumota rikkomuksella tavoiteltu arvioitu taloudellinen hyöty, mutta katsoo, että tämä ei ole tarpeeksi varoittava seuraamus; on sitä mieltä, että jäsenvaltioiden olisi määrättävä elintarvikepetoksista seuraamuksia, jotka ovat arvioituina vähintään kaksinkertaisia petoksella tavoiteltuun taloudelliseen hyötyyn nähden; katsoo, että petoksista, joissa kansanterveys vaarannetaan tahallisesti tai joihin liittyy haavoittuvassa asemassa oleville kuluttajille suunnattuja tuotteita, jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa määrättävä vielä tätäkin vakavampia ja myös rikosoikeudellisia seuraamuksia; ehdottaa lisäksi, että toistuvasti rikkomuksiin syyllistyvät elintarvikealan toimijat olisi poistettava rekisteristä;

64. pitää valitettavana, että komissio ei ole laatinut katsausta erilaisista kansallisista järjestelmistä seuraamusten määräämiseksi elintarvikepetoksiin liittyvistä rikkomuksista tai näiden EU:n lainsäädäntöön perustuvien seuraamusjärjestelmien toiminnasta; kehottaa komissiota laatimaan tällaisen katsauksen mahdollisimman nopeasti;

65. kehottaa parantamaan eläinten hyvinvointia koskevien edellytysten huomioon ottamista ja vahvistamaan sääntöjen noudattamatta jättämisestä määrättäviä seuraamuksia;

66. kehottaa komissiota keräämään tietoja jäsenvaltioista ja raportoimaan siitä, minkä tyyppisiä ja minkä tasoisia seuraamuksia jäsenvaltioissa määrätään elintarvikepetoksista, ja siitä, miten seuraamusjärjestelmät toimivat;

67. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita harkitsemaan myös muita menetelmiä, joiden tavoitteena on ehkäistä ja torjua elintarvikepetoksia, kuten elintarvikepetokseen syyllistymisestä tuomittujen liiketoimijoiden nimien julkaiseminen EU:n rekisterissä;

68. kehottaa laajentamaan nykyisiä jäljitettävyysjärjestelmiä ja panemaan johdonmukaisesti täytäntöön asetuksessa (EY) N:o 178/2002 tarkoitetun portaattoman jäljitettävyyden siten, että se koskee elintarvikkeita ja rehuja, elintarvikkeiden tuottamiseen käytettäviä eläimiä sekä muita aineita, jotka on tarkoitettu käytettäviksi elintarvikkeessa tai rehussa tai joiden voidaan olettaa tulevan lisätyiksi niihin; vaatii, että koko ketjun on oltava EU:n laajuisesti niin tuotanto-, jalostus- kuin myynti- ja jakeluvaiheessa tarkastajien jäljitettävissä ja avoin, jotta elintarvikkeet, joihin liittyy petos, voidaan tunnistaa nopeasti tuotannon kaikissa vaiheissa;

69. ehdottaa, että tutkimuslaboratoriot ja niiden henkilökunta velvoitetaan ilmoittamaan kaikki petoksiin viittaavat tai petostentorjunnan kannalta merkitykselliset elintarvike- ja rehututkimusten tulokset välittömästi toimivaltaisille valvontaviranomaisille;

o

o o

70. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.